

Wywiad z dr. inż. Andrzejem M. Wilkiem przewodniczącym Sekcji Technik Informacyjnych SEP

Redakcja: Sygnalizowaliśmy na stronach „Tygodnia w SEP”, że do bogatego dorobku niedawnej Konferencji Okrągłego Stołu (Tele-KOS, 15.05.2020) będziemy jeszcze niejednokrotnie powracać. Konferencja była zorganizowana w ramach obchodów Światowego Dnia Telekomunikacji i Społeczeństwa Informacyjnego (ŚDTiSI) pod hasłem „ICT wobec celów zrównoważonego rozwoju w Agendzie 2030”, które nawiązywało do hasła ustalanego corocznie przez Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU). Jej tematyka została rozszerzona o wyzwania współczesności, wobec których wszyscy stanęliśmy w ostatnim czasie. Po raz pierwszy w historii Konferencja odbyła się całkowicie w przestrzeni wirtualnej, co stało się swoistym znakiem czasów, w których przyszło nam żyć. Pandemia groźnej choroby wymusiła izolację społeczną, jednak osiągnięcia technik informacyjnych umożliwiły pracę zdalną i komunikację w niespotykanej dotąd skali.

Kolego Andrzeju – zwracam się do dr. inż. Andrzeja Wilka – jest kolega autorem referatu wprowadzającego do KOS pod nazwą „*Tele-KOS Tradycja i współczesne wyzwania*”. Zaczniemy zatem chronologicznie. Co możemy uznać za trwały dorobek dwudziestu lat organizowania obchodów ŚDTiSI w Polsce i jak można krótko podsumować przebytą drogę do tworzenia społeczeństwa informacyjnego?

Andrzej Wilk (AW):

Światowy Dzień Telekomunikacji i Społeczeństwa Informacyjnego tradycyjnie jest organizowany przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich oraz różnorodne środowiska z nim współpracujące. W 1996 r. przyjęto nową formułę obchodów, odchodząc od tradycji klasycznych akademii rocznicowych. Ważnym akcentem tych obchodów stało się pozdrowienie od patronującego im Prezydenta RP, przekazane telefonicznie w trakcie spotkania. W kolejnych latach obchodom ŚDTiSI towarzyszyły ciekawe prezentacje ówczesnych nowinek technicznych, takich jak wprowadzany standard radia cyfrowego czy pokaz funkcjonowania telewizji cyfrowej. Tradycją stało się również, że w organizacji obchodów aktywnie uczestniczą środowiska reprezentujące obszary zastosowań telekomunikacji i technik społeczeństwa informacyjnego, do których nawiązuje w danym roku hasło Dnia.

W 2000 r. nową imprezą była Konferencja Okrągłego Stołu. Została ona zorganizowana w Sali Kolumnowej Sejmu RP, pod patronatem marszałka Sejmu Macieja Płażyńskiego i przy współpracy Zespołu Parlamentarnego na rzecz Społeczeństwa Informacyjnego, którego inicjatorem i przewodniczącym był obecnie europoseł Kosma Złotowski. Z inicjatywy tego Zespołu, w dniu 14 lipca 2000 r. Sejm RP przyjął zapowiedzianą na KOS uchwałę, która zdynamizowała działania rządowe, a KOS weszła na stałe do kalendarza corocznych obchodów ŚDTiSI. Przez kilkanaście lat coroczna tematyka KOS była zależna od aktualnych potrzeb

krajowych.

Redakcja: Jakie wnioski płyną z poprzednich KOS? Co one wniosły i czy wpłynęły bądź zmieniły naszą rzeczywistość?

AW: 20-letnie doświadczenia, związane z przygotowywaniem KOS i ćwierć wieku doświadczeń z przygotowywaniem ŚDTiSI pozwoliło na sformułowanie wielu konstruktywnych wniosków. Bogaty dorobek KOS, który nadal powinien podlegać przeglądowi i analizie, to w szczególności: propozycje związane z cyfryzacją administracji publicznej i systemowymi skutkami wprowadzenia dokumentu elektronicznego do praktyki administracyjnej; postulaty właściwego wykorzystania narzędzi ICT w edukacji, również permanentnej i w szkolnictwie wyższym; propozycje w zakresie inteligentnego miasta czy inteligentnej wsi; inicjatywa budowy platformy współpracy z Polakami za granicą i Polonią; przegląd problemów i propozycji zapewnienia stosownego poziomu bezpieczeństwa procesowi cyfryzacji struktur państwa i jego zasobów; propozycje wykorzystania ICT w procesie unowocześnienia przemysłu obronnego; uwagi i postulaty dotyczące wzrostu efektywności badań naukowych i ich wdrożeń oraz zasygnalizowany problem właściwego włączenia się w prace nad rozwojem sztucznej inteligencji i zdolności komunikacji z systemami sztucznej inteligencji w języku polskim.

Redakcja: Co wyróżnia Konferencje Okrągłego Stołu od innych konferencji naukowo-technicznych?

AW: Przede wszystkim KOS nie ma charakteru ściśle technicznego. Koncentrując się na problemach aplikacji technik ICT, zwraca szczególną uwagę na zmiany w sposobie funkcjonowania poszczególnych dziedzin, których te aplikacje dotyczą. Cechą charakterystyczną KOS jest również stałe podkreślanie wyzwań społecznych, a nawet psychologicznych, jakie wiążą się z cyfryzacją poszczególnych dziedzin i obszarów ludzkiego funkcjonowania. Poszukując odpowiedzi na pytanie, jak człowiek – jako osoba i społeczeństwo – jako wspólnota mogą skorzystać z nowych rozwiązań, w pracach KOS zwraca się również uwagę na to, jakie ryzyka osobowe, społeczne i ekonomiczne mogą te nowe aplikacje wносить do naszego życia. Trudno przy tym pominąć fakt, że sposób użycia nowych możliwości technicznych powinien podlegać również moralnej ocenie. Stąd, zarówno w trakcie obchodów ŚDTiS, jak i w obradach KOS, niezbędna była, i jest nadal, obecność oraz merytoryczny wkład osób i środowisk kompetentnych w tym obszarze.

Redakcja: Przejdźmy do dnia dzisiejszego i współczesnych wyzwań, które z nich stały się najważniejsze, pierwszoplanowe?

AW: Już w marcu br. sytuacja epidemiologiczna w Polsce spowodowała, że wszystkie przygotowania do KOS 2020, musiały zostać najpierw czasowo zawieszone, a następnie przeniesione do przestrzeni wirtualnej. Postulując od lat zwiększenie stopnia praktycznego wykorzystywania narzędzi społeczeństwa informacyjnego, mieliśmy okazję zacząć od samych siebie i przystąpiliśmy do organizowania KOS 2020 jako Tele KOS 2020, uznając, że sytuację zmuszającą do użycia w pracach KOS i jej przeprowadzenia wyłącznie elektronicznych form komunikacji, należy traktować jako szczególne wyzwanie. Te cyfrowe formy komunikacji, dotąd mało rozpowszechnione, gdyż były przez lata traktowane jako pieśń dalekiej przyszłości, kłopotliwe innowacje, burzące często utarte zwyczaje i nawyki, blokowane niekiedy na drodze prawno-administracyjnej. W obecnej rzeczywistości stały się absolutnie niezbędne. Powstała

sytuacja staje się więc poligonem dla testowania wielu rozwiązań szczegółowych oraz przełamывania mentalnych i administracyjnych barier niemożności.

Redakcja: Już w kilka dni po webinarium Tele-KOS 2020 wiemy, że możemy mówić o sukcesie. Znakomici prelegenci, ciekawe tematy i najważniejsze – ogromne zainteresowanie, o czym świadczy ponad 11 tys. wejść na stronę SEP na Facebooku, gdzie była ona transmitowana na żywo oraz ponad 170 osób uczestniczących bezpośrednio. Czy to daje prawo do perspektywicznego myślenia o przesłaniu ŚDTiSI oraz celach KOS w przysłowiowych „różowych okularach”?

AW: Jestem optymistą, ale też i realistą ... Wierzimy, że raz przetarta ścieżka organizacji dużych spotkań w przestrzeni wirtualnej wpłynie na upowszechnienie, w środowisku SEP i środowiskach współpracujących, narzędzi zdalnej pracy, wymiany myśli i wirtualnych kontaktów. Uważamy, że – ze względu na stosunkowo niewielkie koszty organizacji telekonferencji i udziału w takim spotkaniu – powodzenie naszego eksperymentu otworzyło możliwość częstszej realizacji w tej formie konferencji tematycznych, co może nawet pozytywnie wpłynąć na efektywność tego typu imprez. Na razie nie potrafimy jeszcze zapewnić ważnego elementu każdej konferencji, jakim są nieformalne spotkania i rozmowy kularowe. Aby temu zaradzić, kiedy tylko okaże się to możliwe, przewidujemy organizowanie spotkań i konferencji w przestrzeni fizycznej, a nie tylko wirtualnej. Najprawdopodobniej będą to jednak spotkania o charakterze hybrydowym, w których część uczestników i prelegentów będzie komunikowała się zdalnie. Pewne doświadczenia z organizacją ŚDTiSI i KOS w kilku miejscach zdobyliśmy już kilka lat temu. Przeniesienie części działalności każdej organizacji do przestrzeni wirtualnej wyraźnie zmniejsza koszty, czemu towarzyszy ich odmienna alokacja, co może nieść dotkliwe skutki, zwłaszcza dla tradycyjnych organizacji, ponoszących wysokie koszty stałe i utrzymujących się częściowo z obsługi tego typu imprez. Odmienna alokacja kosztów, wynikająca z przeniesienia znacznej części działalności do przestrzeni wirtualnej, może również dotyczyć wielu obszarów działalności ludzkiej i w rezultacie powodować załamanie jednych sektorów gospodarki, a otwierać nowe obszary działania dla innych.

Redakcja: A jakie wnioski płyną z tegorocznego KOS?

AW: Na tematykę hasła Dnia musimy patrzeć z szerszej, państwowej i narodowej perspektywy:

- W SEP dawno postulowaliśmy konieczność posiadania przez administrację państwową, szczególnie na potrzeby zarządzania kryzysowego, zabezpieczonej na wszystkich poziomach odniesienia ISO światłowodowej sieci telekomunikacyjnej i teleinformatycznej oraz rozproszonych centrów przetwarzania i archiwizacji danych tworzących swoistą, wydzieloną „chmurę”. Posiadanie i pełna kontrola takiego potencjału, jest niezbędnym warunkiem zapewnienia bezpiecznego i niezakłóconego przetwarzania informacji i danych, koniecznych do funkcjonowania państwa, szczególnie w warunkach nadzwyczajnych.
- Działamy na rzecz budowy bezpiecznej, jakościowo nowej, cyfrowej infrastruktury, pozwalającej na zajęcie przez Polskę lepszej pozycji w światowym, społecznym podziale pracy.
- Dążymy do odpowiedzialnego upowszechniania nowoczesnych standardów cywilizacyjnego rozwoju, zapewniającego zrównoważony a nade wszystko integralny rozwój człowieka jako osoby oraz społeczeństwa i państwa. To jest nasze wielkie zadanie i odpowiedzialność pokoleniowa.

Mimo braku bezpośredniego odniesienia do ICT, ogromna większość Celów i Zadań Agendy wymaga zastosowania narzędzi ICT. Nota bene, brak bezpośredniego zaznaczenia w Agendzie roli i znaczenia ICT wynika z tego, że techniki te stały się na tyle powszechnym narzędziem, że jego występowanie wydaje się być naturalne i nie jest już nawet dostrzegane. A bez tego, niedostrzeganego bezpośrednio narzędzia jakim jest ICT, nie będzie ani sprawnej i powszechnej edukacji, ani ochrony zdrowia, ani wreszcie ochrony środowiska, odpowiedniej ilości dobrej jakościowo wody oraz zdrowej żywności.

W trakcie KOS omówiono wybrane zagadnienia techniczne i interdyscyplinarne a debatę na tematy społeczne przeniesiono na jesień b.r., kiedy będzie można zgromadzić wyniki badań społecznych, pozwalających na ocenę procesu przemian. Bardzo ciekawa była również debata „młodzieżowa” a świadomość jej uczestników, dotycząca nie tylko perspektyw rozwoju społeczeństwa informacyjnego, ale i pojawiających się zagrożeń, okazała się relatywnie bardzo duża.

Redakcja: Do zapoznania się z pełnym referatem wprowadzającym do Tele-KOS 2020 zainteresowanych zapraszamy na stronę SEP w zakładce KOS. Ale na zakończenie naszej ciekawej rozmowy, czy zechciałby Kolega przekazać najważniejsze rekomendacje, które płyną z obrad i dyskusji na przeprowadzonym webinarium?

AW: Zasadnicza rekomendacja, to zintensyfikowanie działań na rzecz rozpowszechnienia dorobku 21 KOS i jego wykorzystania do formułowania spójnych koncepcji rozwojowych. Nie możemy zaniedbać sprawy odpowiedzialnej i efektywnej cyfryzacji, w której we właściwy sposób powinniśmy uczestniczyć, aby nie stracić szansy zajęcia liczącej się pozycji w społecznym podziale pracy w obszarze nowych technologii, w tym zwłaszcza w technikach i technologiach cyfrowych. To, jakie miejsce zajmiemy w licznych łańcuchach budowy wartości, jakie tworzy nowa gospodarka, może na wiele lat przesądzić o naszych szansach rozwojowych i poziomie życia polskiego społeczeństwa w najbliższej i trochę dalszej przyszłości.

Rozwijając intensywnie proces cyfryzacji i systemy z obszaru ICT, nie możemy jednocześnie zapominać, że choć przestrzeń cyfrowa jest niezwykle ważna, to jednak żyjemy w przestrzeni fizycznej i trzeba z tego umieć wyciągać właściwe wnioski. Jeśli tylko środowiska decydenckie będą zainteresowane twórczym sięgnięciem po wieloletni dorobek KOS, to należy te prace odpowiednio do potrzeb ukierunkować i przyspieszyć, aby w stosunkowo krótkim czasie można było przedstawić konkretne propozycje i rozwiązania. Myślę, że z pełną odpowiedzialnością możemy zadeklarować, jako członkowie SEP, gotowość do wspólnej pracy na rzecz dobra wspólnego i bezpiecznego, odpowiedzialnie zrównoważonego, zintegrowanego rozwoju, ukierunkowanego na Człowieka jako Osobę.

Redakcja: Dziękuję za rozmowę

Z dr. inż. Andrzejem M. Wilkiem, Przewodniczącym Sekcji Technik Informacyjnych SEP rozmawiał red. Janusz M. Kowalski